

‘Juncker was de godfather van een van Europa’s grootste belastingkartels’

By Tijn Sadée, www.nrc.nl
mei 30ste, 2017

Bijna een kwart eeuw trok hij als premier en minister aan alle touwtjes in Luxemburg. Maar als hij wordt aangesproken op de belastingmoraal in ‘Luxleaks’-land, is huidig Europees Commissievoorzitter Jean-Claude Juncker zich van geen kwaad bewust. „Onmogelijk”, volgens Fabio De Masi van de commissie Panama Papers in het Europees parlement, dat Juncker dinsdag ter verantwoording riep. „Juncker was de architect en godfather van een van Europa’s grootste belastingkartels.”

Verhoren 214.000 brievenbusfirma’s

Panama Papers is het grootste datalek over belastingfraude en -ontwijking ooit. Uit de 11,5 miljoen documenten van de Panamese juridische dienstverlener Mossack Fonseca blijkt dat Mossack in 21 belastingparadijzen minstens 214.000 brievenbusfirma’s oprichtte om het vermogen van de klanten te ‘stallen’.

In januari dit jaar startte een speciale commissie in het Europees parlement met hoorzittingen. Dinsdag werd Europees Commissievoorzitter Jean-Claude Juncker ter verantwoording geroepen over de belastingontwijking in Luxemburg, in de periode dat hij dat land diende als premier (1995-2013) en minister van financiën (1989-2009). Van 2005 tot 2013 was hij ook voorzitter van de Eurogroep.

In de reeks hoorzittingen, die in januari dit jaar van start ging, was Junckers optreden een bijzonder moment: op de grill lag geen verdachte bankier of sjoemelende topadvocaat, maar de allerhoogste Europese ambtenaar.

Na OffshoreLeaks, LuxLeaks en Bahama Leaks was Panama Papers voor het Europarlement aanleiding om het voortouw te nemen in het onderzoek naar wereldwijde belastingfraude en -ontwijking. Onder de ‘Panama’-verdachten waren zelfs regeringsleiders, zoals de IJslandse premier. Hij trad af. Ook namen van gerenommeerde Europese bankiers en belastingadviseurs worden genoemd.

En dan is er ‘Luxemburg’ dat voor veel hits zorgt in het 11,5 miljoen documenten tellende datalek dat de geheimen van de Panamese juridische dienstverlener Mossack Fonseca blootlegt.

Plots opvallend druk

In 2006 kreeg Mossack het plots opvallend druk met verzoeken van Luxemburgse banken om voor hun vermogende klanten ‘belastingconstructies’ op te zetten. Daarmee konden klanten de in datzelfde jaar geïntroduceerde Spaarrichtlijn van de Europese Commissie omzeilen. Volgens die richtlijn moeten Europese belastingdiensten elkaar informeren over spaartegoeden van buitenlanders in hun land. Hierdoor komt belasting op dat vermogen weer terecht in het thuisland van de vermogende.

Maar Luxemburg, België en Oostenrijk - landen met een bankgeheim - bedongen een uitzondering. Ze waarborgden de anonimiteit van spaarders, maar beloofden om jaarlijks naar belastingdiensten elders in Europa een bedrag over te maken dat grofweg overeen kwam met wat die belastingdiensten mislopen.

Die belofte bleek gammel. Luxemburgse banken hielden hun klanten uit de wind en adviseerden de Mossack-route: die maakt van een individuele spaarder een 'bedrijf' met bijbehorende fiscale voordelen. En toen die adviserende rol voor banken lastig werd vanwege een nieuwe Witwasrichtlijn, in 2009, ontfermden advocaten en accountants zich over de Mossack-route.

Juncker heeft zo als premier en minister destijds van zijn land een belastingparadijs gemaakt, vindt europarlementariër Fabio De Masi van de fractie Verenigd Links (GUE).

Tijdens de hoorzitting vroeg hij de EU-baas om uitleg over het naar Luxemburg lokken van internetgigant Amazon. Volgens De Masi had Juncker in zijn toenmalige rol als minister van financiën met Amazon gunstige belastingafspraken gemaakt. Maar Juncker ontkende: „In mijn land is dat geen bevoegdheid van een minister.”

Ondanks Europese afspraken „bleef in uw land belastingontwijking gewoon doorgaan”, probeerde Sven Giegold van de Europese Groenen-fractie vervolgens.

Maar Juncker bleef overeind in het debat door te wijzen op zijn huidige verdiensten als Europees Commissievoorzitter. „Nog nooit was er een Commissie die deze problematiek van fraude en ontwijking zo streng aanpakt.”

Zijn Commissie komt nog voor de zomer met een nieuwe richtlijn om een einde te maken aan het zwijgrecht van financiële adviseurs, zoals advocaten en accountants. Een slimme zet, volgens betrokkenen bij het Panama-onderzoek. „Daarmee maait Juncker het gras voor de voeten van de Panama-commissie deels weg.”

Juncker is „blind voor het verleden”, concludeerde Giegold. „Maar gelukkig streeft hij naar beterschap in de toekomst.”

